

کتابخانه

دانشگاه اراک

دانشکده‌ی ادبیات و علوم انسانی - گروه علوم ورزشی

پایان‌نامه دوره کارشناسی ارشد - رفتار حرکتی

عنوان:

ارتباط رشد حرکتی و شاخص توده‌ی بدنی کودکان کم‌توان ذهنی با کیفیت زندگی والدین آنها

استاد راهنما:

دکتر حسن خلجی

استاد مشاور:

دکتر داریوش خواجه‌جو

پژوهشگر:

رؤیا صادقی

پاییز / ۱۳۹۵

بسم الله الرحمن الرحيم

« صورت جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد »

با تأییدات خداوند متعال و با استعانت از حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

جلسه دفاعیه پایان نامه کارشناسی ارشد آقای / خانم رؤیا صادقی شماره دانشجویی ۹۳۱۱۳۶۴۱۰۳ رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی گرایش رفتار حرکتی / رشد حرکتی

تحت عنوان: ارتباط رشد حرکتی و شاخص توده‌ی بدنی کودکان کم توان ذهنی با کیفیت زندگی والدین آنها

با حضور هیأت داوران در محل سالن دفاعیه دانشکده علوم انسانی در تاریخ ۱۳۹۵/۷/۵ تشکیل گردید.
در این جلسه، پایان نامه با نمره به عدد ۱۹، به حروف نوزده

مورد قبول (P) مردود (F) تمدید مهلت دفاع (طبق صورت جلسه) (EP)

و با درجه: عالی (P-Ex) بسیار خوب (P-VG) خوب (P-Go) قابل قبول غیر قابل قبول مورد دفاع قرار گرفت.

نام و نام خانوادگی	سمت	مرتبۀ علمی	امضاء
جناب آقای دکتر حسن خلجی	استاد راهنمای اول	دانشیار	
جناب آقای دکتر داریوش خواجوی	استاد مشاور اول	استادیار	
جناب آقای دکتر عباس صارمی	داور داخلی پایان نامه	دانشیار	
جناب آقای دکتر حسین گلی	نماینده تحصیلات تکمیلی	استادیار	

جهت افزایش نفاذ در جدول، هر يك از سمت ها كه در پایان نامه مصداق ندارد، حذف گردد.

دفاع مطابق مجوز اخذ شده و ضوابط و آیین نامه دوره کارشناسی ارشد صورت پذیرفته است و نتیجه آن مورد تأیید است.
تحصیلات تکمیلی دانشکده

و من الله التوفیق

بناهم خدا

شور اطلاع پژوهش

با استانت از عدای جهان و با اعتماد راسخ به انکله عالم حضرت خدایست و او بجزیره ناطق بر اهل است و به منظور انجام مایه سی پژوهش های اسلی، تولید دانش جدید و بسازی زندگانی شکر باد انجمن و احسنای

بیات علمی دانشگاه پژوهشگاههای کشور

تمام تلاش خود برای کشف حقیقت و خطا حقیقت به کار خواهیم بست و از مرکز عمل و تحریرت و خالیات های علمی برتری کنیم. حقوق پژوهشگران، پژوهشگران انسان، حیوان، گیاه و انسان، انسان و سایر مایه جان حقوق را بر ریت می شناسیم و در حلقه آن می گوئیم. به باکیت های و سوسی آلود پژوهش ارج می نهم، برای انجام پژوهش اسلی، اتمام و دینده و از سرت علمی و در جرح مناسب اجتناب می کنیم، ضمن پابندی به انصاف و اجتناب از حرکت تبیین و تفسیر در کیهی خالیات های پژوهشی، در باقی تولا و تکلیف خواهیم کرد. ضمن نمانت داری، از مزاج و امکانات اقتصادی، انسانی و فنی موجود استفاده به روز خواهیم کرد. از امتیاز غیر اخلاقی نتایج پژوهش نگیرا امتیاز مولای، پسرمان و پندگذا گویا پر برتری کنیم. اصل عرضه بودن و ارتداری را محور تمام خالیات های پژوهشی خود قرار می دهیم. در هر خالیات علمی پژوهشی به مزاج ملی توجه کرده و برای تمسک آن می گوئیم. خوش را لازم به رعایت کیهی، بنیاد های علمی رسته خود، قانون و مقررات سیاست های حرد ای، مانائی، دولتی و راهبردی ملی دهری مزل پژوهش می دانیم. رعایت اصول اخلاق پژوهش را از ادای فرنگی می دانیم و به مطلوب انگلی این فرنگسب تروج و سامدی آن در جسد ایتام می درزیم.

نام و نام خانوادگی دانشجو: ریاض صافی
مدرک: استاد
۹۵/۹/۱۶

استاد ایتام: جناب آقای دکتر حسن مملی
مدرک: استاد
۹۵/۹/۱۶

به نام خدا

فرم تمدن نامه اصالت رساله با پایان نامه

اینجانب رفیقا صادقی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد پیوسته رشته علوم ورزشی گرایش رفتار حرکتی ارشد حرکتی که در تاریخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۵ از پایان نامه خود با عنوان ارتباط رشد حرکتی و شاخص توده می بیند کوکان کم توان ذهنی با کیفیت زندگی والدین آن ها، با نمره ۹۹ و درجه عالی دفاع نموده ام، بدین وسیله متشکر می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش اینجانب تحت نظارت و راهنمایی استادیار دانشگاه اراک بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتب و متون) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و روال متعارف، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوط ذکر کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت پیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات عالی ارائه شده است.

۳- بعد از فراغت از تحصیل، متشکر می شوم مرکز بهره برداری اعم از چاپ کتب، ثبت و استخراج و واکنداری اطلاعات به دیگران، ترجمه و اقتباس با موافقت کتبی دانشگاه اراک انجام پذیرد و از حوزه معاونت پژوهشی دانشگاه اراک مجوزهای مربوط را اخذ نمایم و در صورت ارائه مقاله در مجله ها و مجلات با ذکر نام دانشگاه اراک در کنار نام نویسنده گان به نحوی که تعلق اثر به دانشگاه اراک بطور کامل مبطل باشد، حقوق دانشگاه را رعایت نمایم.

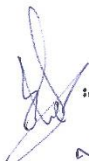
۴- چنانچه در حرمش زانی خلاف موارد فوق ثبت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق با ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام بچگونه ادعایی نخواهم داشت.

۵- کلیه نتایج و حقوق حاصل از این پایان نامه متعلق به دانشگاه اراک است.

۶- نقل مطالب با ذکر نام تمدن نامه است.

نام و نام خانوادگی دانشجو: رفیقا صادقی

تاریخ و امضاء:

۹۰۹۱/۱۷

پاس...

وجودت را که در هر میر میرا حیم می نماید، بزرگت را که تکیه گاه محکم و زوال ناپذیر من است، مهربانت را که در تلاطم زندگای مجاهم می-

دارد، یادت را که آراش قلبی من است...

پاس از فرشتگان زینت است، راهگشایان بهیشتی، امامان معصوم عظیم السلام به پاس تکیه ای که بر الطاقان می نمایم و قوتی که از یادشان بر من سرازیر می شود.

پاس از عزیزترانم، مشوقانم، پدر و مادر گرامیم به پاس محبت بی دریغشان، صبوری و بزرگی وجودشان.

پاس از استادان ارجمند، الگوهای انسانیت؛

استاد محترم راهما، جناب آقای دکتر حسن خلجی به پاس صبر و منانت بهیشتی، اعتماد و درزی، آموزه های کراندرشان و آنچه از معرفت و حقایق علمی و اخلاقی که بر من آشکار نمودند و پاس از استاد محترم مشاور، جناب آقای دکتر داریوش خواجوی به پاس آنچه که بر معرفت و علم افزودند و درسی که در انسانیت و عدالت از ایشان آموختم و پاس از استاد محترم دوار، جناب آقای دکتر عباس صادقی که با نظرات کراندرشان ارزش کار را افزودند. پاس از خواهران و برادران عزیزتر از جان، گرامی و کراندرم، به پاس وجود، صبوری، بزرگواری و محبت بی دریغشان.

پاس ویژه از جناب آقای مهندس محسن دهبانی، به پاس همراهی و کمک های بزرگ و بی منت ایشان.

پاسی گرم از رفیق بسیار عزیز، مهربان و شرافتمندم سرکار خانم زهره خداداد به پاس وجود و همراهی اثر بخش و مستمر ایشان.

پاس از بخاری تامی مسئولین مدارس استثنایی متقطع ابتدایی به ویژه سرکار خانم با آبرو، نوی، فرزادی، مقدسی و مدنی و نیز جناب آقای

کعبلی

و پاس از گل های معطر، تامی کودکان استثنایی به پاس داشتن قلبی مهربان و بی کینه و همراهی بسیار نیکشان و

والدین کرایشان.

تقدیم به

آنکه هرگز نه کنه ذاتش بدانم، نه و صفش توانم، نه سپاسش به حق توانم و نه از
دایره‌ی عشقش دور توانم بانم، همیشه می ماند و نمی مانم.

تقدیم به امامان معصوم علیم السلام؛

مادر شهیده‌ی عالم حضرت فاطمه‌ی زهرا سلام الله علیه؛

امید عالم بشریت حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف؛

والدین گرامیم؛

استادان گرانقدرم؛

جامعه‌ی کم توان ذهنی

و هر آنکه در مقام تقدیم است

چکیده

زمینه و هدف: ویژگی‌های رشدی کودکان با کیفیت زندگی والدینشان ارتباط دارد. بر این اساس، هدف این پژوهش بررسی ارتباط رشد حرکتی و شاخص‌توده‌بدنی کودکان کم‌توان ذهنی با کیفیت زندگی والدین آنها بود.

مواد و روش‌ها: مطالعه‌ی حاضر پژوهشی توسعه‌ای و از نوع همبستگی است. جامعه‌ی آماری، کلیه‌ی دانش‌آموزان (دختر و پسر) کم‌توان ذهنی خفیف (بهره هوشی ۷۰-۵۰) مشغول به تحصیل در مدارس استثنایی ابتدایی شهر اراک در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ [۲۵۰ دانش‌آموز، میانگین سنی ۲/۳۶ ± ۱۰/۶۵ سال، میانگین قد ۱۵۰/۴۵۷ ± ۱۴۰/۸۱۲ سانتی‌متر و میانگین وزن ۱۶/۱۴۹ ± ۳۸/۸۱۴ کیلوگرم] و والدین آنها بودند که از میان آنها با توجه به فرمول کوکران و با در نظر داشتن ریزش احتمالی، ۱۷۰ نفر به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند و در نهایت ۱۲۷ دانش‌آموز (۵۵ دختر و ۷۲ پسر) و والدینشان همکاری نمودند. رشد حرکتی، کیفیت زندگی، قد و وزن به ترتیب با استفاده از شکل کوتاه آزمون تبحر حرکتی برونینکز اوزرتسکی، پرسشنامه‌ی SF-12، مترنوار نصب‌شده بر روی دیوار و ترازوی دیجیتال اندازه‌گیری شد. داده‌ها توسط نرم‌افزار SPSS نسخه‌ی ۲۳ در سطح معناداری ۰/۰۵ با استفاده از ضریب همبستگی تفکیکی و تحلیل رگرسیون خطی تحلیل شد.

یافته‌ها: رشد حرکتی کودکان کم‌توان ذهنی با کیفیت زندگی والدین آنها ارتباط مثبت معناداری دارد ($P=0/02$). شاخص‌توده‌بدنی کودکان با کیفیت زندگی والدین آنها ارتباط معناداری ندارد ($P=0/83$). رشد حرکتی کودکان به طور معناداری می‌تواند کیفیت زندگی والدین آنها را پیش‌بینی کند ($P=0/01$).

نتیجه‌گیری: احتمالاً تقویت رشد حرکتی کودکان باعث ارتقاء کیفیت زندگی والدین می‌شود. بنابراین، احتمالاً تمرکز بر رشد حرکتی کودک، ضمن اثرگذاری درون‌فردی، یک راهکار درمانی برای ارتقاء سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی والدین کودکان کم‌توان ذهنی خواهد بود.

واژه‌های اصلی: رشد حرکتی، شاخص‌توده‌بدنی، کیفیت زندگی، کم‌توانان ذهنی، اثرگذاری

بین‌فردی

فهرست مطالبها

عنوان	صفحه
فصل اول: طرح پژوهش	۱
۱-۱- مقدمه	۲
۱-۲- بیان مسئله	۴
۱-۳- ضرورت و اهمیت پژوهش	۶
۱-۴- هدفهای پژوهش	۷
۱-۴-۱- هدف کلی	۷
۱-۴-۲- هدفهای ویژه	۷
۱-۵- فرضیههای پژوهش	۸
۱-۶- پیش فرضهای پژوهش	۸
۱-۷- قلمرو پژوهش	۸
۱-۸- محدودیتهای پژوهش	۸
۱-۹- تعریف مفهومی و عملیاتی واژههای مهم پژوهش	۹
۱-۹-۱- رشد حرکتی	۹
۱-۹-۱-۱- حرکت درشت	۹
۱-۹-۱-۲- حرکت ظریف	۹
۱-۹-۱-۲- شاخص توده‌ی بدنی	۹
۱-۹-۱-۳- کیفیت زندگی	۱۰
۱-۹-۱-۴- کم‌توان ذهنی	۱۰
فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه‌ی پژوهش	۱۲
۲-۱- مقدمه	۱۴

۱۴	۲-۲- متن‌های نظری
۱۴	۱-۲-۲- ناتوانی‌های رشدی
۱۵	۲-۲-۲- تاریخچه‌ی کم‌توانی ذهنی
	۳-۲-۲- واژه‌ها و اصطلاح‌ها در حیطه‌ی کودکان استثنایی و یکی از زیرمجموعه‌های آن (کم‌توانی ذهنی)
۱۸	۴-۲-۲- تعریف کودکان استثنایی
۲۰	۱-۴-۲-۲- تعریف کودکان کم‌توان ذهنی و تکامل آن
۲۴	۵-۲-۲- شیوع
۲۴	۶-۲-۲- سبب‌شناسی
۲۷	۷-۲-۲- طبقه‌بندی کودکان کم‌توان ذهنی
۲۸	۱-۷-۲-۲- گروه‌بندی روانشناسان
۲۸	۲-۷-۲-۲- گروه‌بندی روانپزشکان
	۳-۷-۲-۲- گروه‌بندی علمای تعلیم و تربیت با دیدگاه آموزشی و پرورشی افراد کم‌توان ذهنی
۲۸	۴-۷-۲-۲- گروه‌بندی از نظر آموزشی، تربیتی و درمانی
۳۶	۸-۲-۲- اثر کودک بر خانواده (روابط بین‌فردی) و نظام رویارویی والدین با معلولیت فرزند
۳۷	۱-۸-۲-۲- اثر معلولیت بر مادران
۳۸	۲-۸-۲-۲- اثر معلولیت بر پدران
۳۹	۹-۲-۲- رشد حرکتی کودکان کم‌توان ذهنی
۴۴	۱۰-۲-۲- شاخص توده‌ی بدنی
۴۵	۱۱-۲-۲- کیفیت زندگی
۴۵	۱-۱۱-۲-۲- تاریخچه
۴۶	۲-۱۱-۲-۲- تعریف
۴۶	۳-۱۱-۲-۲- ویژگی‌ها و بُعدها

۴۹	۳-۲- متن‌های تجربی
۵۰	۱-۳-۲- پژوهش‌های داخل کشور
۵۰	۱-۱-۳-۲- کیفیت زندگی
۵۲	۲-۱-۳-۲- رشد حرکتی
۵۳	۳-۱-۳-۲- شاخص توده‌ی بدنی
۵۴	۲-۳-۲- پژوهش‌های خارج از کشور
۵۴	۱-۲-۳-۲- کیفیت زندگی
۵۷	۲-۲-۳-۲- رشد حرکتی
۶۰	۳-۲-۳-۲- شاخص توده‌ی بدنی
۶۱	۴-۲- جمع‌بندی
۶۳	فصل سوم: روش‌شناسی پژوهش
۶۴	۱-۳- مقدمه
۶۴	۲-۳- روش پژوهش
۶۴	۳-۳- جامعه‌ی هدف
۶۴	۴-۳- جامعه‌ی آماری
۶۴	۵-۳- نمونه و روش نمونه‌گیری
۶۵	۶-۳- متغیرهای پژوهش
۶۵	۷-۳- ابزار پژوهش
۶۵	۱-۷-۳- پرسشنامه‌ی اطلاعات فردی
۶۶	۲-۷-۳- ابزار سنجش رشد حرکتی
۶۶	۳-۷-۳- ابزار سنجش کیفیت زندگی
۶۷	۴-۷-۳- محاسبه‌ی شاخص توده‌ی بدنی
۶۸	۸-۳- طرز اجرا
۶۸	۹-۳- روش آماری

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها و نتایج.....	۷۰
۱-۴- مقدمه.....	۷۱
۲-۴- داده‌های توصیفی.....	۷۱
۳-۴- یافته‌های استنباطی.....	۷۳
۱-۳-۴- وضعیت توزیع متغیرها.....	۷۳
۲-۳-۴- آزمون فرضیه‌های پژوهش و ارائه‌ی نتیجه‌ها.....	۷۵
۱-۲-۳-۴- آزمون فرضیه اول.....	۷۵
۲-۲-۳-۴- آزمون فرضیه دوم.....	۷۶
۳-۲-۳-۴- آزمون فرضیه سوم.....	۷۸
۴-۲-۳-۴- تحلیل فرعی در ارتباط با فرضیه اصلی / فرضیه سوم.....	۸۰
فصل پنجم: خلاصه، نتایج، بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادها.....	۸۷
۱-۵- مقدمه.....	۸۸
۲-۵- خلاصه‌ی پژوهش.....	۸۸
۳-۵- یافته‌های پژوهش.....	۸۹
۴-۵- بحث.....	۸۹
۱-۴-۵- تفسیر نتیجه‌ی به دست آمده در خصوص فرضیه‌ی اول پژوهش.....	۹۰
۲-۴-۵- تفسیر یافته‌های فرعی مرتبط با فرضیه‌ی اول.....	۹۲
۱-۲-۴-۵- رشد حرکتی درشت.....	۹۲
۲-۲-۴-۵- رشد حرکتی ظریف.....	۹۳
۳-۴-۵- تفسیر نتیجه‌ی به دست آمده در خصوص فرضیه دوم پژوهش.....	۹۵
۴-۴-۵- تفسیر نتیجه‌ی به دست آمده در خصوص فرضیه سوم پژوهش.....	۹۶
۵-۴-۵- تفسیر یافته‌های فرعی مرتبط با فرضیه سوم پژوهش.....	۹۷
۱-۵-۴-۵- رشد حرکتی درشت.....	۹۷
۱-۵-۴-۵- رشد حرکتی ظریف.....	۹۸

۹۹.....	۵-۵- نتیجه گیری
۹۹.....	۵-۶- پیشنهادها
۹۹.....	۵-۶-۱- پیشنهادهای کاربردی
۱۰۰.....	۵-۶-۲- پیشنهادهای پژوهشی
۱۰۱.....	پیوست ها
۱۱۴.....	منابع و مأخذ

فهرست جدول‌ها

عنوان	صفحه
جدول ۱-۲ نمایی از فصل	۱۳
جدول ۲-۲ خلاصه‌ای از تاریخچه‌ی کم‌توانی ذهنی	۱۵
جدول ۳-۲ تعریف کم‌توانی ذهنی	۲۱
جدول ۴-۲ علت‌های کم‌توانی ذهنی	۲۶
جدول ۵-۲ تعریف ویژگی‌های کیفیت زندگی	۴۷
جدول ۱-۴ ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و توصیفی	۷۲
جدول ۲-۴ وضعیت توصیفی شاخص‌توده‌ی بدنی و رشد حرکتی کودکان	۷۲
جدول ۳-۴ وضعیت اجتماعی- اقتصادی و کیفیت زندگی والدین	۷۳
جدول ۴-۴ وضعیت توزیع متغیرها با توجه به چولگی و کشیدگی	۷۴
جدول ۵-۴ تعیین قطعی نوع توزیع داده‌ها (آزمون کلوموگروف-اسمیرنوف)	۷۴
جدول ۶-۴ همبستگی بین رشد حرکتی کودکان و کیفیت زندگی والدین	۷۵
جدول ۷-۴ همبستگی بین شاخص‌توده‌ی بدنی کودکان و کیفیت زندگی والدین	۷۶
جدول ۸-۴ همبستگی بین متغیرهای وضعیت اجتماعی- اقتصادی با کیفیت زندگی	۷۶
جدول ۹-۴ متغیرهای اولیه وارد شده به مدل رگرسیون	۷۷
جدول ۱۰-۴ مدل‌های رگرسیون برای فرضیه سوم	۷۸
جدول ۱۱-۴ آماره‌های تحلیل رگرسیون چندگانه برای فرضیه سوم	۷۹
جدول ۱۲-۴ تحلیل واریانس برای متغیر رشد حرکتی و وضعیت اقتصادی	۷۹
جدول ۱۳-۴ خلاصه مدل برازش شده برای فرضیه سوم	۸۰
جدول ۱۴-۴ جدول ضرایب برای متغیرهای رشد حرکتی و وضعیت اقتصادی	۸۰
جدول ۱۵-۴ مدل‌های رگرسیون (تحلیل فرعی در ارتباط با فرضیه سوم/ رشد حرکتی درشت)	۸۱

جدول ۴-۱۶ آماره‌های تحلیل رگرسیون چندگانه (تحلیل فرعی در ارتباط با فرضیه سوّم / رشد حرکتی درشت).....	۸۲
جدول ۴-۱۷ تحلیل واریانس برای متغیر رشد حرکتی درشت و وضعیت اقتصادی.....	۸۲
جدول ۴-۱۸ خلاصه مدل برازش شده (تحلیل فرعی در ارتباط با فرضیه سوّم / رشد حرکتی درشت).....	۸۲
جدول ۴-۱۹ جدول ضرایب برای متغیرهای رشد حرکتی درشت و وضعیت اقتصادی.....	۸۳
جدول ۴-۲۰ مدل‌های رگرسیون (تحلیل فرعی در ارتباط با فرضیه سوّم / رشد حرکتی ظریف).....	۸۳
جدول ۴-۲۱ آماره‌های تحلیل رگرسیون چندگانه (تحلیل فرعی در ارتباط با فرضیه سوّم / رشد حرکتی ظریف).....	۸۴
جدول ۴-۲۲ تحلیل واریانس برای متغیر رشد حرکتی ظریف و وضعیت اقتصادی.....	۸۵
جدول ۴-۲۳ خلاصه مدل برازش شده (تحلیل فرعی در ارتباط با فرضیه سوّم / رشد حرکتی ظریف).....	۸۵
جدول ۴-۲۴ جدول ضرایب برای متغیرهای رشد حرکتی ظریف و وضعیت اقتصادی.....	۸۶

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۷۸	نمودار ۱-۴ توزیع طبیعی خطاها (مربوط به فرضیه سوّم) .....
۷۸	نمودار ۲-۴ توزیع فراوانی خطاها (مربوط به فرضیه سوّم) .....
۸۱	نمودار ۳-۴ توزیع طبیعی خطاها (تحلیل فرعی در ارتباط با فرضیه سوّم/ رشد حرکتی درشت) .....
۸۱	نمودار ۴-۴ توزیع فراوانی خطاها (تحلیل فرعی در ارتباط با فرضیه سوّم/ رشد حرکتی درشت) .....
۸۴	نمودار ۵-۴ توزیع طبیعی خطاها (تحلیل فرعی در ارتباط با فرضیه سوّم/ رشد حرکتی ظریف) .....
۸۴	نمودار ۶-۴ توزیع فراوانی خطاها (تحلیل فرعی در ارتباط با فرضیه سوّم/ رشد حرکتی ظریف) .....

فهرست شکل‌ها

صفحه	عنوان
۱۱.....	شکل ۱-۱ نمایی از مسئله‌هایی که به انتخاب موضوع منجر شد.....
۴۸.....	شکل ۲-۲ مدل مفهومی پیش‌بینی‌کننده‌ی رفاه والدین.....

فصل اول:

طرح پژوهش

۱-۱- مقدمه

در حقیقت، کمال والاترین هدف برای تمامی انسان‌ها با هر موقعیت نژادی، جسمانی، ذهنی، جغرافیایی، اجتماعی، اقتصادی و... می‌باشد.

رشد انسان حیطه‌های مختلفی مانند رشد شناختی، عاطفی، روانی-حرکتی و جسمانی دارد که در تعامل دائم با یکدیگر هستند (۱). رشد جسمانی-حرکتی دارای اساس و کنترلی جامع و دائمی است که همان اراده‌ی آفریننده می‌باشد و علت ظهور تمام مراحل رشدی بوده و نقایص آن‌ها را با تدبیر و اراده‌اش با وجه به امکانات برطرف می‌کند. هر "وجودی" با هدفی خاص و با ویژگی‌هایی منحصر به فرد و از تدبیر و نظارت همه‌جانبه‌ی آفریننده‌ی آن خلق شده است؛ همان‌گونه که در کلام خداوند [سوره‌ی روم، آیه‌ی ۵۴] آمده است: «... یَخْلُقُ مَا یَشَاءُ»، خداوند هر آنچه بخواهد می‌آفریند. این اراده، انسان‌هایی با ویژگی‌های متفاوت را خلق می‌کند. از دیدگاه دین مبین اسلام اگرچه الگوی رشد برای تمامی انسان‌ها یکسان است و از یک الگوی عمومی پیروی می‌کند، اما هر انسانی برای خود الگوی ویژه‌ای دارد و با سرعت و روش خاص خود رشد می‌کند (۲). بنابراین، مولود انسان هرگز نمی‌توانسته در اینکه در کدامین شرایط جسمانی، ذهنی و روانی و غیره به دنیا بیاید، از خود اختیاری داشته باشد (۳). آنچه مسلم است ارزش "انسان بودن" است و کمالی که با در کنار هم قرار گرفتن داشتن‌ها و نداشتن‌ها و در مسیر فطرتی کمال‌جو به دست خواهد آمد.

توجه به تفاوت‌ها در انسان‌ها علاوه بر شکوفایی استعدادها، راهکاری برای جبران کاستی‌ها و کاهش تبعات ناشی از آن فراهم خواهد کرد. در این میان "کودکان کم‌توان ذهنی" نیز هریک با ویژگی‌های فردی یا استثنایی خود نیاز به توجهی دقیق جهت غلبه بر کاستی‌ها و بروز هرچه زیباتر دارائی‌ها در شعاع فرد، خانواده و اجتماع دارند.

۱ - مفهوم و اصطلاح‌شناسی «عقب‌ماندگی ذهنی» تغییر و تحوّل‌های فراوانی داشته است. امروزه اصطلاح «کم‌توانی ذهنی» به جای «عقب‌ماندگی ذهنی» ترجیح داده می‌شود، ولی تعریف و فرض‌های کلی پیشین به قوت خود باقی می‌ماند. اصطلاح

اصطلاح ناتوانی‌های رشدی مجموعه‌ای از شرایط ناتوان‌کننده را پوشش می‌دهد که اغلب از بدو تولد یا کمی بعد از آن رخ می‌دهد و همان‌طور که از نامش پیداست بر همه‌ی جنبه‌های رشد کودک اثرگذار است. انواعی از ناتوانی‌های رشدی وجود دارد که معمول‌ترین آن‌ها کم‌توانی ذهنی است (۵). طبق تعریف انجمن کم‌توانی ذهنی آمریکا، «کم‌توانی ذهنی عملکرد پایین‌تر از متوسط در کلیه‌ی امور ذهنی است که همزمان با مشکل و کاستی‌هایی در رفتارهای سازشی آشکار می‌شود و در دوران رشد جسمی-ذهنی-روانی فرد پدیدار می‌گردد» (۶). وزارت آموزش و پرورش (۱۳۹۰)، آمار کل دانش‌آموزان ایران را بدون بزرگسالان رقم ۱۲ میلیون و ۳۶۸ هزار و ۷۹۳ نفر اعلام کرده است که از این میان ۱۸۴ هزار و ۴۸۳ نفر (تقریباً ۲/۵ درصد) کم‌توان ذهنی هستند (۷). کم‌توانی ذهنی طبقه‌بندی‌های مختلفی دارد که یکی از آن‌ها "خفیف" است. هشتاد و پنج درصد از کم‌توانان ذهنی در طبقه‌ی خفیف/آموزش‌پذیر قرار می‌گیرند که بهره‌ی هوشی آن‌ها بین ۵۰ تا ۷۰ و از لحاظ عقل و ادراک و مهارت‌های عملی حداکثر به کودکان ۷ تا ۱۱ ساله می‌رسند (۸).

علوم ورزشی بدون شک یکی از پرکاربردترین و فعال‌ترین علوم در حوزه کودکان استثنایی بوده و می‌باشد. با بررسی پژوهش‌ها درمی‌یابیم که این حیطه با در نظر داشتن سلامت

جسمانی و حرکتی مرتفع‌کننده‌ی بسیاری از مسئله‌های این کودکان بوده است (۹). رفتار حرکتی به عنوان یکی از زیرمجموعه‌های علوم ورزشی، به بررسی اصول رفتار حرکت انسان، بویژه بر اصول حرکت ماهرانه انسان که در نتیجه تجزیه و تحلیل سطح رفتار به وجود آمده است تأکید می‌کند (اشمیت، ۱۹۹۹، ص. ۱۷) و دارای شاخه‌ای به نام رشد حرکتی می‌باشد که چگونگی توسعه حرکت‌های انسان را از ابتدایی تا رسیدن به شکل ارادی و پیشرفته بررسی می‌کند. بنابراین رشد حرکتی یکی از ویژگی‌های رفتاری

کم‌توانی ذهنی همان جمعیتی را تحت پوشش قرار می‌دهد که اصطلاح عقب‌ماندگی ذهنی قبلاً از نظر تعداد، نوع، گروه، دوره ناتوانی و نیاز به خدمات‌ها و حمایت‌های انفرادی پوشش می‌داد. هر فردی که در گذشته واجد شرایط عقب‌ماندگی ذهنی بود با اصطلاح کم‌توانی ذهنی نیز همچنان واجد شرایط است (۴). یکی از مهم‌ترین دلایل این تغییر اصطلاح، نگاه اهانت‌آمیز ناشی از اصطلاح عقب‌مانده‌ی ذهنی در دوره‌های جدید می‌باشد (تلخیص همان). بنابراین در این مجموعه سعی کرده‌ایم تا جای ممکن واژه‌ی «کم‌توان ذهنی» را به جای «عقب‌مانده‌ی ذهنی و ناتوان ذهنی» به کار ببریم تا رواجی برای اصلاح واژه‌ها در این حیطه باشد. همچنین معادل فارسی برخی واژه‌های زبان‌های بیگانه را استفاده نموده‌ایم. بنابراین از این لحاظ تغییرهایی در منبع‌های مورد استفاده ایجاد شده است.

1 - American Association on Mental Retardation